

ሓደ ህዝቢ ኢና

ህዝቢ ትግራይ፣ ካብ መበቆሉ ጀሚሩ ዓርሰ ምሕደርኡ አረጋጊጹ ዝሓደረ ሉአላዊ ህዝቢ ንሙኻኑ መሰኻኽር ዘድልዮ ኣይኮነን። ታሪኽ ከም ዝሕብሮ ህዝቢ ትግራይ፣ ካብ ተጽዕኖ ናይ ደገ ሓይልታት ነጻ ዝኾነ ናተይ ዝብሎ ታሪኽ፣ ስርዓት፣ ምሕደራ፣ ባህሊ፣ ፖለቲካን ስልጣንን ሓዙ ዝመፀን ዘሎን፤ ኣብ ዝተፈላለዩ ዘመናት ከም ህዝቢ ከንባርክኻዎን ከጽንትዎን ኣብ ልዕሊ ህልውንኡን መንነታዊ ኽብሩን ዝተልዓሉ ናይ ቀረባን ናይ ርሑቕን ፀላእቱ እናመከትን መስዋእትነት እናኸፈለን ሓድነቱ ዘመስከረ ብርቱዕ ተቃላሳይ ህዝቢ ነዩ። ትግራዊይ ከም ውልቀ ሰብ ዝመስሎን ዝደለዮን ፖለቲካዊን ማሕበራውን ምልክታትን ኣተሓሳስባትን እንተሰገመውን ከም ህዝቢ ግን ትግራዊይ ሓደ ህዝቢ ነዩ። ብምኻኑ ድማ፣ ትግራዊይ ከም ህዝቢ ኣብ ናይ ካልኣት ብሄር ብሄራትን ህዝብታትን ጣልቃ ናይ ምእታው ድሌት ከም ዘይብሉ ኹሉ ካልኣት ኣብ ጉዳዩ ጣንቃ ኣትዮም ንኽፍትፍቱ ዝፈቅድ ህዝቢ ኣይኮነን፤ ከምዚ ዝበለ ታሪኽ ‘ውን የብልናን። እቲ ሕቶ፣ ውሕስነት ህልውናና ዝኾነ ሓድነትና ከም ንሓልዎ? ዝብል ነዩ።

ሃለዎትን ደሕንነት ትግራዊይ፣ ከም ህዝቢ ሓደ ህዝቢ ኾይና ደው እንተልና ጥራሕ ነዩ። ትግራዊይ ከም ውልቀ ሰብ፣ ዝደለዮ ሃይማኖት፣ ባህ ዝበሎ ማሕበራዊ ኣንፈት፣ ዝመረፀ ፖለቲካዊ ኣተሓሳስባ፣ ናይ ምኽታል፣ ናይ ምስጋምን ደስ ዝበሎ ደርፊ ወሊዑ ናይ ምልሃይ ዘይገሃስ መስል ዘለዎ ወዲ ዓዲ ነዩ። ትግራዊይ ሓደ ህዝቢ ነዩ ክበሃል ከሎ፣ ሓንቲ ሃይማኖት፣ ሓንቲ ናይ ፖለቲካ ውዳቦ/ፓርቲ፣ ሓንቲ ማሊያ ይክደን፣ ይከተል! ወይ ድማ ሓንቲ ደርፊ ከፊቱ ይለህ ማለት ዘይኮነ ትግራዊይ ሓደ ህዝቢ ነዩ ክበሃል ከሎ፣ ውልቃዊ መሰላቱ ተሓልዮምሉ እንትበቅዕ ከም ህዝቢ ንሃለዎቱ፣ ንኽብሩን ንመንነቱ ዘይዋጋ ህዝቢ ማለት ነዩ። ሃይማኖትካ፣ ፖለቲካዊ ኣተሓሳስባኻን እምነትካን ንውድብ ስለ ዘይትመስልን ዘይትኽተልን፣ ውድብ ስለ ትቃወም፣ ንሕና ዝበልናዮ ስለ ዘይትገብር፣ ንዓና ስለ ዘይትሰግድ፣ ካብ ፍቓድናን መሓውራትናን ወጻኢ ስለ ትንቀሳቕስ፣ ንሰኪ/ንሰኻ ትግራዊይ ኣይኮነንካን ዝብል ዝመረተ ኣተሓሳስባ ብኣንጻሩ ጸረ-ትግራዊይነት ነዩ። ብመሰረቱ፣ ንሰኻ ትግራዊይ ኢኻ፣ ንሰኻ ከምዚ ኢኻ ናይ ምባል መሰልን ስልጣንን ዘለዎ ውልቀ ሰብ ኮነ ጉጅለ የለን። ውልቃዊ ርብሓታቱ ንምሕላው ዓሊሙ ዝተፈላለዩ ናይ ሓሶት ታፕላ እናለጠፈ ተጋሩ ዝኸፈፍልን ዝብትንን ትግራዊይ ውልቀሰብ ይኹን ውዳቦ የለን ኢልካ ምሕሳብ ግን ህስነት ነዩ።

ትግራዊይነት እንታይ ነዩ?

- ❖ ትግራዊይነት፣ ይዕቦ ይንኣስ ትግራዊይ ዘበለ ኹሉ ንመሰሉን ርብሓታቱን ሓደ ህዝቢ ኬንካ ደው ምባል ነዩ።
- ❖ ትግራዊይነት፣ ህዝቢ ትግራይ እንታይ ክበልዕን ክሰትይን፣ በበይ ክኣትውን ክወፅእን፣ ከመይ ክኸይድን እንታይ ክገብርን ከም ዘለዎን ከም ዝግብኣን ክነግርዎን ከምህርዎን ዝደልዩ ናይ ውሽጥን ናይ ግዳምን ሓይልታት እምብላይ ጠንጠኣይ ማለት ነዩ።
- ❖ ትግራዊይነት፣ ቁጽርና ከም መልክዕና እልፍ ኣእላፋት ኮይና ክነብቅዕ፣ ንሃለዎትናን ድሕንነትና፣ ንኽብርናን ንመንነትናን ከም ሓደ ህዝቢ ደው ምባል ነዩ።
- ❖ ትግራዊይነት፣ ዓንድን ፅላልን ኮይኑ ከም ህዝቢ ደው ዘበለና፣ ዋሕስ ህላውናን መንነትን ነዩ።
- ❖ ትግራዊይነት፣ ትግራዊይ ነፍሱን ዓዱን ሓልዩ ንኽነብር ዘኽእሎ ኒኩለር ቦምብ ነዩ (አባህላይ እንታይ ማለት ከም ዝኾነ ከብራህርሆ ነዩ)።

ምስዚ ብዝተተሓሓዘ ንኹሉልና ግልጹ ክኸውን ዘለዎ ሓቂ እንተሃለው፣ ምንጩ ናይ ትግራዊይ ናይ ቃልሲ መንፈስ ብዝምልከት ነዩ። ናይ ትግራዊይ ናይ ቃልሲ መንፈስ ሓደ ሓደ ሕንከት ዘይፈልጡ፣ ብጥቕምን ብስልጣንን ዝዓወሩ፣ ብናይ ትግሊ ሰዓት ዝቐፀሩ፣ ፈጺሞም ካብ ሕሉፍ ዘይመሃሩ ሰበት ክነግሩና ከም ዝፍትንዎ ዘይኮነ።

- ፍልፍል ናይ ትግራዊይ ናይ ቃልሲ መንፈስ ዓላማ ዝማእኸሉ ብሄርተኛ ትግራዊይነት ነዩ። ዘይነበርናሉ ዘመን (1967 ዓ/ም) ገዲፊና ናይ ሎሚ ነውግዕ እንተይልና “ውድብ ናብ ስልጣን ትመለስ፣ በዓል እገለን እገሊትን ናብ ስልጣኖም ይመለሱ” ኢሉ ዝተቐለሰን ዝቃለሰን ትግራዊይ የለን ክህልውን ‘ውን ኣይኽእልን። ጥቕምን ስልጣንን በፃብዕቲ ዝቐፀሩ ውልቀ-ሰባት ንኽሕልው ህይወቱ ዝገበረ ትግራዊይ የለን። ካልኣት ንዝቐመጥዎ ስልጣን ኣካሉ ዘጉድል፣ ህይወቱ ዝግብር ሰብ እንተሃልዩ ብሓቂ ስሑት መዓልቲ ውዒሉ 'ሎ።

ተዘይውለድ ድማ ምሓሾ። ብዝተረፈ ግን፥ ኣብ ውሽጥን ኣብ ደገን ዝነበር ትግራዊ ኩሉ ዝገበሮ ንክገብር ዘገደዶ ምሽጢር ናይዚ ቃልሲ፥ ብሄርተኛ ትግራዊ መንነቱ ርዩ።

- ትግራዊ ከም ሓደ ህዝቢ፥ ባህሉ፥ ታሪኹ፥ መንነቱ፥ ሉኣላዊነቱን ዐርሰ ምሕደርኡን ዐቂቡ ክቐፅል ዘክእሎን ዝክእልን ብናይ ካልዎት ግዳማዊ ሓይልታት ፍቓድን ይሁንታን ዘይኮነ፥ ኣብ ሕድሕድ ትግራዊ ደም ውሽጢ ዘሎ ብሔርተኛ ትግራዊ እምነትን ኣታሓሳስባ ርዩ።
- ትግራዊ ከም ህዝቢ ካብ ጥፍኣት ዘድሓኖ ዓላማ ዘማእኸለ ብሄርተኛ ትግራዊ ማንነቱ ርዩ።
- ትግራዊ ዘበለ ኹሉ ብሄርተኛ ተዘይኸውን ነይሩ፥ ትግራዊ ዝበሃል ህዝቢ ኹን ትግራይ እትበሃል ዓዲ ይትረፍዶ ህልውና ክነብርም ካብ ካርታ ተፋሒቐም ንታሪኽ ኣይምተረፉን። እቲ ሓቂ፥ መንእሰይ ትግራይ ብሄርተኛ መንነቱ ከም ሓቂ ተዘየንድዶ ነይሩ፥ ቃልሲ ህዝቢ ትግራይ እናጨወየ፥ መስዋዕትነት ኣሕዋትናን ኣሓትናን ንውልቃዊ ረብሕኡ ምውዓል ዝለመደ፥ ክሕደትን ጥልመትን ዘይመነዮ፥ ካብ መርሻንትን ማእሰርትን ዝተረፈ መሪሕነት ትግራይ ኣይምተረፈን፤ በታዝወፃ ድማ ምተቐብረ ነይሩ።
- ብሽውዓተ ኣንፈት ዝመጸ ወራሪ ሓይሊ መኪቱ ጉሒላታት ኣስመራን ማእኸል ዓድን ዘረብረበ ህዝቢ ትግራይ ሕዚ ፊውን ካሊእ ምስጢር ሃልይዎ ዘይኮነ፥ ነባር መሪሕነት ትግራይ ምእንቲ ስልጣኑን ውልቃዊ ረብሕኡን ክብል ንዝሓለፉ ዓስራ ዓመታት ዘስኣነና፥ ዝቐንጠጠናን ዝዘረፈናን፥ ሓድነትና፥ ብሄርተኛ ትግራዊ እምነትናን ቅዋምናን ርዩ።
- ትግራዊ፥ ናይ ዓላማ ሓድነት ሃሊይዎ ከም ሓደ ሰብ ደው ኢሉ ጸላእቱ ንክምክት ዘክእሎ ሓይሊ፥ ብሄርተኛ ትግራዊ መንነቱ ርዩ።
- ህዝቢ ትግራይ፥ ንዘልኣለም ከም ጨው ተበቲኑ ኣደዳ ስደትን ባርነት ካብ ምኻን ዘድሓኖ መሪሕነት ሓደ ጉጅለ ዘይኮነስ መሪሕነት ብድውሉ እንትብስብስን እንትዕስውን መራሒ ናይ ምፍጣር ሓይልን ጉልበትን ዘለዎ ንሃለዎቱን ድሕንነቱን ዘይዋገ ብሄርተኛ ትግራዊ መንነቱ ርዩ።
- ኢትዮጵያን ኤርትራን ሰይጣናዊ ሓዳር ገይረን ኣብ ልዕሊ ትግራይ ዝፈጸመኦ ወራር ዘመክነ፥ ሓድሽ ወለዶ ብሔርተኛ ትግራዊ ርዩ። ከም መሪሕነት ኣስተዋጽዖ ነባር ተጋዳላይ ትግራይ ዝተገወቐ ሚና ከም ዘሎ ኹይኑ ብሚዛን ተወፋይነት እንተ ርኢናዮ ግን ነባር ተጋዳላይ ዝበሃል ካብ ሚኢቲ ሓደ ኣይመልእን። ዝተገበረ ቃልሲ ንኸዕወት 99.9% ዝሞተን ዝሰንከለን እዚ ሓድሽ ወለዶ ብሄርተኛ ትግራዊ ርዩ። ‘ንሕና ተዘይንነብር ኔርና’ ዝብል ጉጉይ ኣባህላ፥ መስዋዕትነት ሓድሽ ወለዶ መንእሰይ ትግራይ ምንቐው ርዩ። እቲ ሓቂ፥ እታ ኸምዚኣ ዝብሉ ዘለው ሰባት ተዘይህልው ነይሮም፥ ኣብዚ ኹሉ ደምነት ኣይመኣተናን ህዝቢ ትግራይ ፊውን ከም ሰቡ ብሰላም ምነበረ ነይሩ።

ብሄርተኛ ትግራዊ ርዩ! ማለት

ዘነውርን ዘሕፍርን ዘይኮነ ዘሕብንን ዘክብርን ርዩ

ትግራዊነት ብመነጽር ሥነ መለኮታዊ እምነትን ኣተሓሳስባን እንተ-ርኢናዮ፥ ንጉስ ዳዊት ኣብ መዝሙሩ (መዝ: 139፥14)፥ “ፅቡቕን ተብሃግን ጌርካ ፈጢርካኒ ኢኻም የመስግነካ” ከም ዝበሎ፥ ትግራዊ መንነት ዋላኳ ፈቲናን መሪፅናን ዝሓዝናዮ መንነት ኣይኹን ድኣምበር ስሕተት ዘይፈልጦ ኣምላኽ ዝሃበና ዘየሕፍር ሰማያዊ ሀብተ በረከት ርዩ። ትግራዊ ምኻን ናይ ሰብ ሓሳብ ተዝኸውን ነይሩ ከምዚ ዝበለ ሓሳብ ናይ ምቕባልን ናይ ዘይምቕባል ሙሉእ መሰል ኣለና። ኮይኑ ግና፥ ካብ ተጋሩ ወለዲ ተወሊድካ ናይ ትግራይ ስነ ልቦና ዘለካ ትግራዊ ብተፈጥሮኻ ትግራዊ ኢኻ። ትግራዊ ካብ ሙኻን ሓሊፍካ መን ክትኸውን ትደሊ? መንነትካ ሓቢእኻ ኢኻ ብሰላም ክትነብር ትክእል ዝብል እንተሃልዩ ድማ ጌጋ ርዩ። ንምኻኑ መንነትና ንሓብኣሉ ምክንያት እንታይ?

ብቋንቋኻ፥ ብባህልኻ፥ በተሓሳስባኻ፥ በመጋግባኻ ትግራዊ ተኾይንካ - ብመንነትካ ትግራዊ ኢኻ፤ ካሊእ ክትኸውን ኣይትክእልን። ስለ ዝኾነ ድማ፥ ትግራዊ መንነት ክበሃል ከሎ ዘሸማቕቕ፥ ዘየሳኒ፥ ኣሉታዊ ናይ ሰብ ሓሳብ/ስራሕ ዘይኮነ ትግራዊ መንነት ናትና እንብሎ መግለፂ ሃለዋትናን መንነትና ርዩ። እቲ ሓቂ፥ ዝኾነ ይኹን ውልቀ-ሰብ/ማሕበረሰብ፥ ከም ነፍሱ ተተቐቢልና ክቐበለና ዘለዎን ዝገባእን ከም ተጋሩ ክቐበለና ይገባእ። ሰባት ንክቐበሉና ተባሂሉ ግን መግለፂ ሃለዋትና ዝኾነ ተፈጥሮዊ መንነትና ኣይንድርብን። ዝወዓልናዮ ዕለት ድማ፥ ሃለዋትናን

ድህነትን አብ ሓደጋ ዘእትው ፖለቲካዊ ውድቀት ጥራሕ ዘይኮነ አንጻር ፈጣሪ ዝኾነ እምነት ምስጋምና ምኻኑ ‘ውን ምርዳእ አድላዩ ‘ዩ።

ትግራዊይ ከም ውልቀ-ሰብ ኮነ ከም ህዝቢ፡ “ብሄርተኛ ትግራዊይ መንነት” ናይ ካልኣት ብሔር ብሔረሰባትን ህዝብታትን ረብሓ ዝዳፋእ፤ ናይ ሁከትን ዕግርግርን ፍልፍል ‘ዩ ኢሉ አይአምንን። ትግራዊይ መንነት ናይ ‘ሁከት’ ፍልፍል ‘ዩ ኢሉ ዝአምን። ‘ክበልዕዎይ ዝደለዩ አባ ጉንባሕስ ዛግራ ዛግራ ይብልዎ’ ከም ዝበሃል መንነትና ገዲፍናን ደርቢናን ንዕው ንክንመስል፤ ክንሰግደሉን ባሮት ኮይና ክነገልግሎን ዝደሊ ዓብላላይ አካል ጥራሕ ‘ዩ። ተፈጥሮአዊ መንነትና ምሕላውን ምክልኻልን ነውሪ አይኮነን፤ ሁከትን ዕግርግርን ምፍግር ‘ዩ ተባሂሉ ክትርጎም ድማ አይክእልን። ሓደ ሰብ ትግራዊይ ኮይኑ ክነብር ዘይክእል እንተ-ኾይኑ ንምንታይ ተፈጢሩ? ትግራዊይ ሙኻን ገበን ተኹኑ መጀመርታ ካሊእ ኾይኑ ምውላድ አይምቐለለን ዶ? ዝብል ሕቶ እንተሃልዩ ሓቢርና ንፈጣሪ እነቐርቦ ሕቶ ‘ዩ ክኸውን ዝክእል። ካብ ተፈጥርና ንሕቶና ካብ ፈጣሪ ምላሽ ክሳብ ንረክብ ግን ከም ሰብና ብመንነትና ከይተሸማቐቐና ንሃለዎትናን ድህነትናን ክሳብ መወዳእታ ክንቃለስ ኢና። ከረብርቡና ድዮም ክነረብርቦም ክፍለጥ ዝክእል ድማ ሕድሕድና ድርሻናን አስተዋጽዖናን ፈሊጥናን ተረዲእናን ንመንነትና ደው ምስንብል ጥራሕ ‘ዩ።

ሕዚ ‘ውን፡ ብሄርተኛ ትግራዊይ ‘ዩ! ማለት ስለ ነፍሰይ ጥራሕ ዘይኮነስ አብ ዝሃለዎ ይሃሉ፤ ድለየቱ ሃይማኖት ይከተል፤ ወጽዓ ትግራዊይ ዘበለ ኹሉ ወፅዓይ ‘ዩ! ኢልካ ምእማን፤ አብ ሕማቕን ፅቡቕን ወገንካ ማእገር ሰብካ ምዃን፤ ንሃለዎትናን ድህነትናን ከም ሓደ ህዝቢ ንሓደ ዓላማን ተልእኾን ተሰሊፍካ ምቅላስ ምክኣል ‘ዩ ሞ ትግራዊይ መንነትና አጽንዒና ክንሕዝ ይግባእ። ምክንያቱ? ዋሕስ ህልውና ትግራይን ህዝቢ ትግራይን ብሓደ ናይ ፖለቲካ ውድብ/ጉጅለ ዝረጋገጽ ጉዳይ ዘይኮነ፤ ትግራዊይ ዘበለ ኹሉ ብማዕረ ዓይኒ ዝርኢን ዘሳትፍን፤ ወሃብን ከልካልን ዘይብሉ ብሄርተኛ ትግራዊይ መንነትና ብምዃኑ ‘ዩ።

- ብሄርተኛ ትግራዊይ መንነት፡ ሓፁር ሃለዎትን ድህነት ህዝቢ ትግራይ ‘ዩ።
- ብሄርተኛ ትግራዊይ መንነት፡ ነፍስኻ ካብ ካልኣት ህዝብታት አብሊፅካ፤ ፈሊኻን አልዒልካን ምርኣይ ዘይኮነ ብሽም ሀገርን ሓድነትን ከም ጨው ከሕቕቕኻ ዝመክሩ ነፍስኻ ምሕላው ‘ዩ።
- ብሄርተኛ ትግራዊይ መንነት፡ አብ ጉዳይ ካልኣት ህዝብታት ኢዱ ዘይሰድድ፤ አብ ውሽጣዊ ጉዳይ ኢድ-አእታውነት ካልኣት ዘይፈቅድ ‘ዩ።
- ብሄርተኛ ትግራዊይ መንነት፡ ‘ሁከተኛ’ ማለት ዘይኮነ ብሄርተኛ ትግራዊይ መንነት ማለት፡ ሓለፋ ዘይደለ፤ ሓውን ሓፍቱን ዝፍተው፤ ስለ-አቶም ድማ ነፍሱ አሕሊፉ ዝህብ ‘ዩ።
- ብሄርተኛ ትግራዊይ መንነት፡ ንዓይ ጥራሕ ይጥዓመኒ ዝብል ዘይኮነ፤ ዓዱን ሰቡን ዝፈትው፤ ዓዱን ሰቡን ካብ ፀላኢ ንምሕላው ዋጋ ንምክፋል ዘየጉበዕብዕ ‘ዩ።
- ብሄርተኛነት አብ ኢድ ህዝባዊ አጀንዳ ዘይብሎም ፖለቲከኛታትን ንውልቀ ረብሓ ኣም ደው ዝበሉ ውልቀ ሰባት ክኣትው ከሎ ናይ ባዕሉ ሓደጋ ኣለዎ። ብሄርተኛ ትግራዊይ መንነት እምነት ነፍስ ወከፍ ትግራዊይ ክኸውን ከሎ ግን ሞትናን ጥፍኣትናን ንዝመነዮልና አካላት ኩሎም ዘይወሓጥ መሪር መድሓኒት ‘ዩ።

ፀላእትኻ እዛ ሓቂ እዚአ ስለ ዝፈልጡ ግን፡ ብሃይማኖት ሽፋን ከይተረፈ ቀሽን ፈላስፎን እናለኣኹ ‘ብሄርተኛ’ ማለት “ከፋፋሊ” ማለት ‘ዩ እናበሉ ከሸማቐቐኻ ዝረኣዩ። መፍትሒኡ? ከምቲ ቕድም ኢሉ ተደጋጋሙ ዝተገልፀ፡ ትግራዊይ መንነትና ብዝምልከት ከም ህዝቢ ዘየማትእ ግልፂ ዝኾነ መርገፂ ምሓዝ ‘ዩ። ብውልቀ ይኹን ከም ህዝቢ፡ ነፍስና (ትግራዊይ ማንነትና) ወቕቲ እናሓለና እነልዕሎን እንድርብዮን ከምኡ ድማ መመሳመስቲ ክንኸውን አይግባእን። ወለዲ “ሰብ-ዋንኡያ ዝነጻቕዎ ጨውሲ እምኒ ‘ዩ ኢሎም ይድርብይዎ” ከም ዝበልዎ ንሕና ናይ ፖለቲካ ሸውላለ እናተገወትና ካልኣት ኢዶም ዘርጊሖም ክቐበሉና ‘ዮም ኢልና ከይነሓስብ። ካልኣት ንክቐበሉካ መጀመሪያ ነፍስኻ ተቐበል። ካልኣት ሓይታት ብዘይ ሕቶ ትግራዊይ መንነትና ተቐቢሎም ኩልና ብሰላም ሓቢርና ክነብር ንክእል፡ ቅድም ቀዳድም ንሕና ባዕልና ትግራዊይ መንነትና ብዝምልከት፡ ከውሒ ዝኾነ፤ ፈተኽ ዘይብል፤ ግልፅን ረዚንን ዝኾነ መትከልን መርገፂን ክህልወናን ክንሕዝን ከለና ጥራሕ ‘ዩ። ብኻልእ አዘራርባ፡ ተገለባባጥቲ፤ ሻሕተት መተት በሃሊ ወይ ድማ ንየው ነጀው ባሃልቲ እንተ-ኾይና ግን፡ ውሕጅ ብዝመፀ፤ ንፋስ ብዝነፈሰ ቕፅፅ ተናጊዕናን ተሸራሪፍናን ምፍላስና ዘይተርፍ ‘ዩ።